

ДОСВІД ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИМ МОВАМ В ІНШИХ КРАЇНАХ

Ідеї створення Європейського співтовариства свого часу примусили країни засновниці ЄС визначити ряд завдань у всьому комплексі політичних, економічних, соціальних, культурних питань, у тому числі й у галузі освіти. Мовна освіта є соціально-педагогічним явищем, спрямованим на вивчення, збереження і відтворення національних здобутків у навчанні й вихованні особистості, а також на забезпечення відкритості системи освіти, її інтеграцію у світовий освітній простір. Національна програма „Освіта. Україна ХХІ ст.” передбачає зростання значення іноземних мов на сучасному етапі розвитку країни: в загальному списку шкільних предметів „Іноземна мова” посідає друге місце після „Державної мови”. Термін „мовна освіта” має практичне спрямування, використання якого передбачає розвиток усного та писемного мовлення, формування комунікативної компетенції, і найбільш точно відображає мету та сутність сучасного навчання мов.

Багатим джерелом вдосконалення навчання може бути вивчення досвіду навчання іноземних мов в інших країнах. Ми вже розглядали, як використовуються різні методики навчання і способи організації навчального процесу у США [1: 86 – 87; 2: 87 – 88], а також підкреслювали необхідність послідовного та перманентного оволодіння іноземними мовами майбутніми фахівцями [3: 392 – 394; 4: 285 – 290].

Треба зазначити, що під впливом не лише внутрішніх, але й певних зовнішніх чинників, пов’язаних з інтеграційними процесами у Європі, наприклад в чотирьох німецьких університетах було організовано принципово новий додатковий навчальний курс „Євронауки”. У 1999 – 2000 рр. в Карсруерському університеті було відкрито новий 8-семестровий навчальний курс „Вчитель-європеець”, який готує вчителів професійної школи для роботи у загальноєвропейському просторі. Його особливістю є те, що до обраної студентами комбінації навчальних предметів додається так званий „європейський профіль”, завдяки якому пропонуються додаткові заняття зі

спеціальності, педагогіки, сучасної історії, країнознавства, лінгвістики, дидактики іноземної мови. Випускники курсу отримують сертифікати європейського зразка, внаслідок чого здобувають унікальну можливість працювати за спеціальністю як у Німеччині, так і за кордоном. Дипломи європейського зразка відповідають концептуальним положенням ідеї підготовки вчителя-європейця, який може працювати в різних освітніх системах.

У Німеччині вища освіта відрізняється ґрунтовністю і практичністю. Уряд країни і приватні благодійні фонди підтримують велику кількість навчальних і дослідницьких стипендіальних програм за участю зарубіжних вчених і студентів. При багатьох університетах існують мовні школи, в яких іноземні студенти та слухачі вивчають німецьку мову. Загальний курс німецької мови передбачає від 20 до 30 академічних годин на тиждень при терміні навчання 8–9 тижнів. Основний метод навчання в мовних школах – комунікативний, що передбачає різноманітні ділові ігри та живе спілкування на заняттях. Такий метод дозволяє швидко оволодіти німецькою для щоденного спілкування. Поруч з комунікативним методом активно застосовується лінгвосоціокультурний, що передбачає апелювання до такого компонента, як соціальне та культурне середовище.

Практичне втілення зовнішньої культурної та просвітницької політики в Німеччині здійснюються в основному через посередницькі організації. Основними організаціями в цій галузі є: Гете - Інститут, головним завданням якого, є дбати про німецьку мову за кордоном і сприяти вивченню і поширенню німецької мови в світі. Завдання Німецької служби академічного обміну, як спільної установи вищих навчальних закладів полягає у розвитку зв'язків німецьких вищих шкіл із закордоном через обмін студентами та науковцями. Фонд Олександра фон Гумбольдта сприяє стажуванню висококваліфікованих науковців інших країн у Німеччині. Поряд із освітою вищі навчальні заклади створюють фундамент для науково-дослідної роботи, роблять значний внесок у високий рівень фундаментальних досліджень у Федеративній Республіці.

У Франції пріоритетним є вивчення англійської мови, як мови міжнародного спілкування в світі. Її вивчення пропонується в середній та вищій школах, зокрема згідно програми підготовки магістрів в університеті Paris - Val de Marne передбачено 120 годин на вивчення англійської мови. Франція докладает великі зусилля для захисту французької мови та поширення її вивчення в усьому світі. Вже у другій половині XIX століття перед французькою системою освіти постало завдання навчання французької мови як іноземної. У 1883 р. створюється l'Alliance française – перша національна асоціація, завдання якої полягає у пропаганді французької мови на всіх континентах земної кулі. З першої половини 90-х років минулого століття l'Alliance française організовує і розгортає свою діяльність в Україні, надаючи широкі можливості українським студентам та учням вивчити французьку мову чи поглибити свої знання і вміння у спілкуванні французькою мовою. Асоціація також допомагає українській молоді здобути вищу освіту у країнах франкофонії. З метою доведення здобутків у методиці викладання французької мови, обміну і поширенню цього досвіду в інших країнах світу була створена міжнародна федерація викладачів французької мови у 1969 р. В основу своєї діяльності федерація, обґрунтовуючи важливість досягнень у методиці викладання французької мови, поклала такі засади: солідарність і обмін між викладачами французької мови в усьому світі; дослідження та критичні зауваження при навчанні французькій мові як рідній та іноземній; висвітлення новітніх методик викладання французької мови у світлі сучасних вимог, різноманітність ситуацій і демократизація школи; педагогічний обмін та дидактична підтримка; педагогіка міжкультурних відносин, захист мов і культур; поширення франкофонії і франкомовних культур; внесок в багатство світової культури і в розвиток народів.

Сьогодні діє понад 100 асоціацій викладачів французької мови у 64 країнах на всіх континентах. Більше ніж 50 тисяч викладачів об'єднані єдиною метою втілення в життя цілей, поставлених Міжнародною федерацією, основними з яких є: об'єднати всі асоціації викладачів французької мови і всіх осіб, які забезпечують навчання французькій мові в усьому світі; сприяти поширенню їх досвіду, педагогічних пошуків з метою поширення вивчення французької мови і покращення умов

викладання та вивчення; спонукати і полегшувати між членами федерації всілякі обміни і особливо діалог між різними категоріями викладачів мови.

Британські науковці-спеціалісти галузі та навчальних закладів країни беруть активну участь у спільних європейських дослідженнях та проектах, спрямованих на розширення вивчення сучасних іноземних мов у шкільних і вищих закладах освіти.

Базові вихідні положення теорії навчання мов обґрунтовувалися концептуальними педагогічними переконаннями в педагогіці Великої Британії. Провідними педагогічними теоріями, що відстоювались у Великій Британії у другій половині XX ст., були предметоцентризм, педоцентризм та гуманістична педагогіка. Принципи та ідеї цих теорій здійснювали безпосередній вплив на вирішення теоретичних питань навчання мов, визначення мети, завдань навчання, формування змісту освіти, навчальної програми, визначення ролі вчителя та учнів у навчальному процесі. Провідними теоретичними концепціями навчання мов у Великій Британії другої половини XX ст. були ситуаційний метод у 50—60-ті роки та комунікативне навчання мов у 70-90-ті роки. Теоретичні дослідження і результати практики навчання мов за означеними концепціями поступово привели британських дослідників до переконання, що в навчальному процесі доцільне інтегрування та комбінування структурного і комунікативного навчання мов з урахуванням конкретних завдань і обставин навчального процесу.

У вищій освіті виявлено розширення курсів подвійної (комбінованої) спеціалізації, однією зі складових яких є певна іноземна мова, зростання кількості студентів, котрі вивчали іноземні мови у вищих навчальних закладах у межах курсів, обов'язкових для вивчення, та курсів за вибором. Загальною тенденцією, що виокремилась у навчанні іноземних мов на рівні вищої освіти, стала пріоритетність професійної спрямованості з обґрунтуванням важливості й успішності "самонавчання" з іноземних мов у вищій освіті з використанням можливостей інформаційно-комунікаційної технології, формування розуміння базового етапу навчання іноземних мов (шкільна, вища освіта) як основи для

навчання протягом життя, для подальшого вивчення іноземних мов у майбутньому.

Однією з найхарактерніших рис у практиці навчання мов стало застосування технічних засобів навчання. Процес навчання іноземних мов без технічних засобів став неможливим.

Перші фонолабораторії були створені у Великій Британії у 1960 р., а пізніше і в інших європейських країнах у зв'язку з посиленою увагою до навчання усному мовленню, одним зі стимулів якого постає технічний прогрес та інтеграційні процеси в Європі. Англійські вчені розробили чітку теорію використання фонолабораторій у навчальному процесі. Ця теорія дозволяє оптимально сполучати опрацювання навчального матеріалу під час аудиторних занять під контролем викладача та самостійну роботу студентів. Успішність опанування мовними навичками та вмінням усного мовлення за допомогою технічних засобів залежить від високої мотивації навчання; вміння студента самостійно керувати своєю діяльністю; відповідного контролю і керування навчальним процесом з боку викладача.

Таким чином, прогресивні ідеї (можливість вибору і вивчення студентами вищих навчальних закладів іноземної мови, відмінної від тієї, що вивчалась у школі, та розробка відповідних навчальних курсів; розробка дидактики іноземних мов, яка визначає принципи переходу від навчання однієї іноземної мови до вивчення інших після успішного завершення певного етапу мовної освіти; збалансованість технології навчання іноземних мов із поміркованим наголосом і на комунікативні, і на академічні аспекти у навчанні мов з орієнтацією навчального процесу на учня і урівноваження дидактичних мети та принципів мовної освіти на кожному освітньому рівні); та багаторічний досвід зарубіжних педагогів і науковців надають можливість українським фахівцям удосконалювати процес навчання різним мовам в інтересах усього європейського суспільства. Тобто підготовка молоді до корисної та ефективної діяльності в суспільстві та світі, що постійно змінюються, формування в учнів комунікативних навичок і вмінь, планетарного мислення, розуміння та відчуття

особистості як невід'ємної частини єдиного та взаємозалежного світу — завдання, які можуть з успіхом вирішуватися на провідних освітніх рівнях шляхом ефективної мовної освіти підростаючого покоління.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ильина О.В. Обучение английскому языку – опыт США // Матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції „Динаміка наукових досліджень – 2006”. Том 8. – Педагогічні науки. – Дніпропетровськ: Наука і освіта, 2006. – 104 с.

2. Ільїна О.В. Американський досвід підготовки до тестування з англійської мови // Сучасні технології вищої освіти. Збірник наукових праць четвертої всеукраїнської науково-методичної конференції. Одеська державна академія холоду, 26...29 вересня 2006 р., – Одеса – 96 с.

3. Ільїна О.В. Удосконалення навчальної програми з англійської мови в нових умовах ринкової економіки // Всеукраїнська науково-методична конференція “Сучасний стан вищої освіти в Україні: проблеми та перспективи” – К.: ВЦ “Київський університет”, 2000. – 510 с.

4. Filimonova M.V., Ilyina O.V., Pustovit S.N. Learning English as American Experience of Ukrainian Students // Мова і культура: (Науковий журнал). – К.: Видавничий Дім Дмитра Бураго, 2007. – Вип. 9. – Т. XI (99). Культурологічний підхід до викладання мови і літератури. – 320 с.